

Naročnina 1 leto 65 din., četiri leta 9 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 65 din. Inzerati ali oznanila se plačajo po dogovoru; pri večkratnem inzeriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban šte. 115

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poštnina plačana v gotovini.

„Straža“ izkaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine prosta. Telefon interurban šte. 115.

Sl. štey.

Maribor, dne 17. julija 1922.

Letnik XIV.

Osnovnice režima.

«Z moralnega stališča pa je korupcija v državi tako velika, da prodira kot strup skozi vse žilice narodnega telesa. Ta strup prihaja od samega režima. Režim, ki počiva na takih osnovnicah, ne more uspeti...»
 Je dejal dr. Trumbić v parlamentu in s krikom in vikom so se dvignile režimske stranke s svojim tiskom proti njemu. Kritika dr. Trumbića je bila stvarna in obrazložena, zato je pa tako ostro zadela nosilce režima, da so takoj stopili v eno vrsto, pozabivši na vse strankarske spore. Pribičevića, ki je delal nekulturne medklice, proslavljajo tudi radikalski listi, češ, da je govoril besede in stavil opombe, «izvučene iz duše sviju Srba.» Pribičević in «Balkan» — par nobile fratrum — hočeta na vsak način podtakniti Trumbiću mržnjo do Srbov, Srbije in celo do države. Stara režimska teorija, da so vsi nasprotniki režima tudi nasprotniki države, se je tudi v tem slučaju na surov način ponovila, ker «državotvorci» ne prenašajo kritike in ker se v svoji nesposobnosti za stvarni zagovor zatekajo vedno k obrekovanju.

Čim bolj drvi današnji režim vsled svoje pokvarjenosti v propad, tem večji in ostudnejši so njegovi izpadi proti nasprotnikom v političnih krogih in tudi v najširših narodnih slojih. Ko stopa režimska politika, že drugič pred sodišče in obsodbo Lige narodov, ne najdejo režimski listi drugega izhoda kot to, da blatijo Hrvate ter jih dolžijo, da so podkupljeni od Bolgarov za kritiko Pašičeve politike v Macedoniji in v celi državi. Avstrija je nekdanj dolžila Hrvate, da dobivajo denar od Pašiča, danes jih pa srbski politični prvaki dolžijo podkupovanja od strani bolgarskega ministrskega predsednika Stambulijskega. Predstavniki režima niti ne razmišljajo o tem, kako in v koliko bi mogla ta gonja vplivati na potek in rezultat razprave pred Ligo narodov, obrekovanje jim je stara teorija in nekaka osnovnica, po kateri se slepo kretajo brez vseh pomislekov in prevdankov.

Ko se je z najvišjega mesta začelo izražati mnenje, da bi bilo že enkrat dovolj režima «močne roke», je vlada nastopila proti kroni na način, ki je škodljiv za ugled države in vladavine. Pričakovanje vlade, da bo kralj na njene prigovore umaknil že dano besedo Stejčičevega pomilovanja, izdaje vso slabo moralno kvalifikacijo ljudi, ki sedijo na ministrskih stolčkih, intrige, s katerimi se je skušalo vplivati na kralja, so pa višek strupa, ki ga je dr. Trumbić v svojem govoru označil. Minister «pravde» Marković je pripovedoval kralju o tajnih komunističnih zarotah, režimski ljudje in pa listi so si pa izmislili razna «razkritja» kakor «komunistični» denar potom srbsko francoske banke na nekega trgovca, ki naj bi bil komunist, skrivnostne priprave «atentca» na vlak, ki je vozil ministra itd.

Podobnih primerov bi lahko nanizali celo vrsto, osnovnice režima se jasno vidijo v gonji proti vsem, nasprotnikom vladnih strank doma in s «preka», prištetimi jim moramo pa še brezprimerno slepoto, ki je udarila današnji režim ter ga tako zaznamovala s pepelom skorajšnjega konca in razpada. Napadi na dr. Trumbića ne bodo učvrstili režima, časopisna gonja proti Hrvatom in vsa obrekovanja ne bodo odklonila obsodbe Lige narodov, pač pa bo vse to odmevalo po svetu v najhujšo obsodbo beograjske politike.

Delo „državotvornih“ strank.

Ko so rumunski in pozneje madžarski reakcionarci potvarjali volilne izide, uničevali glasovnice in mandate, pretepali in preganjali volilce in kandidate, se je v raznih naših režimskih listih izrazilo priznanje: kdor zna pa zna in to bo menda zadostovalo k spoznanju, da se naše vladne stranke oslanjajo na princip sile in da je policaj in žandar njihov najuspešnejši agitator. — Princip sile se je pri naših vladnih strankah tako udomačil, da ga niti najmanj ne prikrivajo, glavno vprašanje srbskih vladnih strank je vezano na stolček ministra policije, vsaka hoče imeti ta portfelj, da s policijo izvede volitve in še marsikaj drugega v svojo korist. V medsebojni tekmi za to važno mesto in razne koristi znajo biti prav odkriti in ko si tako očitajo razne gorostasnosti iz strankarskih revirjev, se strmečemu zapadnemu svetu do dobra razkrivajo balkanske politične metode.

Tako n. pr. opisuje beograjska «Politika», ki stoji na strani policajdemokratov, razmere na jugu, udariti misli po radikalcih, bije pa nehoti tudi demokrate ter razkriva skupno delo «državotvornih» strank ko pravi med drugim: V 3 letih se je politično življenje v novih južnih krajih zelo nepravilno razvijalo. Strankarski prvaki niso hodili po deželi in po vaseh, da bi ljudem razlagali pravice in dolžnosti državljanov. Kaka nepoučenost vlada, kaže že to, da imajo mnogi po več članskih izkaznic raznih strank. Pred radikalsko oblastjo in njenimi organi ti izvleče «knjigo» ter dokazuje, da je radikal, ko mu pa demokrati stopijo na prste, pokaže z drugo «knjigo», da je demokrat. Tudi Turki so se znašli v tej zmedi. Neki ugledni Turek je dejal v Prištini: «Ama, kakšne so to stranke? Prej mi je velel po-

licijski pisar: Radikal moraš biti, danes mi pa drugi ukazuje: Postani demokrat! — A oba pisarja služita eni in isti državi! — — — Spočetka so bili Turki radikali ali pa demokrati, danes pa dvigajo glave ter stopajo v svojo nacionalno organizacijo «Džemijet.» Načelnštvo «Džemijeta» je v Skoplju, kjer izdaja tudi list «Hak» v turškem jeziku. Poleg tega se širijo tudi še razni turški listi iz Carigrada in Angore ter z velikim zanimanjem čitajo naokoli. — «Politiki» se zdi to seveda nekaj strašnega in nedopustnega, Turki bi smeli biti samo demokrati in k večjemu še po malo tudi radikali, ker jim pa ni zato, razmišlja odkrito in prostodušno, kako je prišlo do te nezaslišnosti: «Kar se tiče odnošajev med strankami, oni so zares strašni in stanke so največje razdore in spore zanesle med narod. Prepripi, obrekovanja, podtikanja in ovadbe so na dnevnem redu. Dober Srbin se mora zgražati, ko vidi, kaj vse počenjajo stranke na našem jugu. Evo, nekoliko primerov: Na nekem shodu vpije demokratski poslanec: «Rajši vidim, da mi tudi Turki zapovedujejo, kot pa Pašič. Tik bolgarske meje zopet pridiguje neki pop seljakom: «Ne zahtevam od vas, da postanete Srbi, samo, da postanete demokrati!» Ko so neznani hajduki požgali selo Tajmište, aretira v Tetovu demokrat Cerović nekega bivšega turškega podpolkovnika, ki je bil najbrž v zvezi s hajduki, radikali v Skoplju pa intervenirajo v Beogradu in iz Beograda se zapoveduje: usta vite preiskavo, dokler ne pride poverjenik kabineta ministrskega predsednika — — — Oblastniki ene stranke razne Turke izganjajo, druga stranka jih pa vrača nazaj ter jim daje še hiše in trgovine — — —»

Tako torej izgleda delo «državotvornih» strank. Uveden je sistem dveh garnitur: demokrat za policajministra, njegovi pristaši v policijo, radikalec za policajministra — demokrati iz policije na cesto, na njihova mesta pa radikali. Uradništvo živi in pade s svojo stranko na vladi in v dve garnituri bi radi stlačili tudi prebivilstvo. Kaj pa še hočejo več ti ljudje, saj se vladne stranke vendar tako lepo vrstijo. Danes so, recimo na vrhu radikali in njihovi pristaši od najvišjega do najnižjega lahko po mili volji bijejo in odirajo nasprotnike, jutri pa pride druga garnitura na površje in tako je najlepša prilika za osveto.

Bolgarska javnost.

Nezavisno «Slovo» izraža svoje zadovoljstvo, da je spor med Srbi in Bolgari na pravilnem potu rešitve pred sodiščem narodov, kjer naj se meri obtožba z obrambo in kjer so vse prazne besede odveč. Dejstvo je, da macedonsko vprašanje stvarno obstoja. Ako Jugoslavija ni sposobna, da to vprašanje sama reši, kakor svojčas Turčija, ga bo treba rešiti proti njej. To pa ne morda zato, ker Bolgarija pošilja ali vzdržuje četaško gibanje v Macedoniji, kar seveda ni res, ampak zato, ker tako zahteva stvarnost. Kjer se v enem samem macedonskem mestu sodi dvesto ljudi naenkrat in ugotovi obstoj tajne organizacije v deželi, je to dokaz, da ne morejo biti merodajni zunanji vplivi za tako obširno gibanje.

Vladni «L'Echo de Bulgarie» polemizira s srbskim časopisjem o umestnosti bolgarske pritožbe na Zvezo narodov zaradi postopanju beograjske vlade v macedonskem vprašanju. Bolgarska vlada je imela pravico in dolžnost napraviti konec stalnemu obrekovanju in grožnjam, ki niso imele nobene stvarne pouage. Srbsko časopisje se jezi, ker je «notranje vprašanje» Macedonije dobilo mednarodni značaj in obliki zaščite narodnih manjšin. (Tu se vidi, koliko je vredna Pašičeva «diplomatska spretnost» — op, pr.) Beograjski listi priznavajo, da je postanku macedonskega vprašanja kriva Pašičeva uprava, dočim so prej napadali Bolgarijo kot odgovorno za nemire v Macedoniji. Zeleti je, tudi beograjska vlada končno spregleda in opusti slabo politiko obtožb in groženj. Priznanje srbskih listov o neznosnih razmerah v Macedoniji, katere je izzivalo državno uradništvo, bo dobrodošlo Zvezi narodov in bo pripomoglo stremljenju za mir na Balkanu.

Socijalistična «Epoha» pravi, da bi se težko našlo med premaganimi narodi državo, ki bi bila v tako tragičnem položaju, kot Bolgarija. Mirovne pogodbe so oklestile Bolgarijo krajev, kjer se je tekom desetletij razvil močan bolgarski nacionalizem. Sedaj gre za tem, da se Bolgarijo poniža in napravi od nje karikaturu države. To je tudi vzrok protibolgarski gonji v zadnjem času, dasi naši sosedje dobro vedo, da nemiri v Macedoniji niso organizirani v Bolgariji.

Opozicijski «Dnevnik» se čudi, kako je mogla srbska (!) vlada zvrčati odgovornost za dogodke v Macedoniji na Bolgarijo, dočim tiči koren zla v korupcionizmu lastnega vladnega režima. To postopanje srbskih politikov je z mednarodnega stališča obžalovanja vredno in Bolgarija mora vztrajati na zahtevi, da Zveza narodov odredi nepristransko preiskavo v Macedoniji. Ako bi Srbi to ponovno odbili, bodo vesilec potem prepričane, da so razkritja «Vremena» in «Tribune» resnična. Kot posledica temu pa mora biti izpolnitev želje macedonskega prebivalstva, da se izvrši plebiscit in da

Macedoniji avtonomija. Ako sosedna kraljevina (SHS) na to ne bo pristala, bodo neodvisni evropski politiki objavili dokumente v knjigi, ki bo debelejša od one, ki je dobila Carnegijevo dotacijo. To bo prvi odločen korak za avtonomijo Macedonije.

Politični položaj.

Politični položaj po krizi Pašičevega kabineta stoji pod utisom strahovite zunanjepolitične blamaže naše vlade v sporu z Bolgarijo zaradi neredov v Macedoniji. Kdor pozna ljubezensko vez divjega zakona med radikali in policajdemokrati, temu ne more ostati prikriti, da je spor zaradi kandidatur nasprotni stranki nepovoljnih osebnosti za spopolnitev ministrskih in državno-svetniških stolčkov mogel roditi misel razcepa in odstop vlade. Najmanj pa so na to mogle vplivati zahteve dveh pešič poslancev SHS in centralističnih muslimanov. Pašič je prišel v hude škrisce, ko se je zaletel v Bolgare, ki so se pritožili na Zvezo narodov in s tem «notranje vrpašanje» Macedonije spremenili v «mednarodno vprašanje», ki koncem koncev lahko dovede tudi hrvatsko-slovensko vprašanje pred mednarodni forum. Z ozirom na to je položaj skrajno nevaren. — Ker pa se vrše predposvetovanja delegatov sveta Zveze narodov v Londonu, se je stvar zavlekla za nekaj časa. Med tem pa upa Pašič spraviti pod streho posojilo in proračun ter nato izzvati krizo, ki naj privede na krmilo države novo vlado s starim inventarjem. S tem pa smo se znatno približali vsaj novim — volitvam.

«Radikal» za dr. Trumbića. Po Trumbičevem govoru v skupščini in po besnih napadih v režimskih listih je Protičev «Radikal» objavil iz peresa dr. Momčila Ivaniča uvodni članek, ki brani dr. Trumbića. V tem članku se zatrjuje, da Trumbić ne more biti kot bivši minister za zunanje zadeve soodgovoren za porazno pot naše države. Bil je minister samo po imenu, odločevale so pa znane osebe, ki so že od nekdanj in tudi danes krive vseh neuspehov in težav. Njihovo delo je tudi vidovdanska ustava, ki duhov ni pomirila, temveč razplamtela. To je žalostno dejstvo, vladna večina pa neprestano priliva olje na ta ogenj, kar je pogubonosno, zlasti sedaj, ko jih je že toliko uvidelo, da bi bilo potrebno iskreno in pošteno razpravljati o hrvatskem vprašanju. Nasilje izziva zopet nasilje in samo z razlogi se lahko pobijajo razlogi, to pa vladna večina menda ne ve in ne zna in tako se je dala zapeljati tudi do napadov na dr. Trumbića.

Položaj trboveljskih rudarjev pred parlamentom. V četrtek je narodna skupščina razpravljala o vprašanju poslanca g. dr. Gosarja zaradi položaja delavcev v trboveljskem rudniku. Poslanec je podal natančno poročilo o razvoju plačilnih razmer trboveljskih rudarjev od začetka leta 1921 do danes ter zahteval, naj se mezde uredijo tako, da bodo mogli rudarji in njihove družine živeti. Minister za šume in rude Rafajlovič se je v svojem odgovoru skliceval na to, da je trboveljski rudnik zasebna last in da vlada tu ne more mnogo storiti. Osnovala se je anketa, ki naj zopet uveljavi 8. točko pogodbe iz leta 1921, ki določa, da se morajo rudarske plače uravnati po ceni živil. Ministru je temeljito odgovoril dr. Gosar. Za rudarje so govorili še narodni socijalist Deržič, socijalist dr. Korun in republikanec Gjo novič. Nato je v imenu Jugoslov. kluba govoril poslanec dr. Janko Šimrak, ki je pokazal, kako je vlada tudi to pot pripravljena, da podpira interese kapitalizma proti interesom delavstva. Delavskih vprašanj ne rešujejo delavski zaupniki, ampak ljudje, ki jih je vlada v delavske zbornice enostavno imenovala. Nato se je govornik ozrl na razmere v državnih rudnikih v Bosni, posebno v Varešu. Tu ima rudar z ženo in dvema otrokoma 86 K plače na dan. Družinske doklade znašajo po 1 dinar. Tako daje država zasebnim podjetjem slab zglede in potuho. Govornik zahteva, naj se rudarjem zagotovi eksistenčni minimum in rudarske plače po vsej državi enakomerno uredi. Koncem debate je še enkrat govoril dr. Gosar, nakar je minister Rafajlovič pristal na predlog opozicije, ki je bil soglasno sprejet. Predlog se glasi: Narodna skupščina je glede interpelacije poslancev dr. Gosarja in tovarišev v vprašanju določitve plač delavcem pri trboveljski premogokopni družbi vzela na znanje odgovor ministra in izvajanja ostalih govornikov in zahteva: 1. naj se imenuje internimisterijalna komisija strokovnjakov, ki naj najprej čuje poročilo zastopnikov delavske organizacije pri trboveljski premogokopni družbi in potem do 1. avgusta reši vprašanje delavskih plač in izdela mesečni indeks glavnih življenskih potrebščin. 2. Uverjena o eminentnih gospodarskih in državnih interesih rednega in racionalnega izkoriščanja vseh premogovnikov v državi, izvoli posebno parlamentarno anketo devetih članov, ki ima do 1. decembra 1922 predložiti parlamentu poročilo, ki naj narodni skupščini omogoča, izdelati poseben zakon o premogokopih in rudarjih.

Nova muslimanska stranka. Kakor poroča sarajevska «Naša Pravda», se ponovno obrazuje muslimanska težaška (delavsko-kmetska) stranka. Ta stranka je že

ob času volitev samostojno nastopila v Hercegovini, a je popolnoma propadla. Tedaj je bila samo nekaka filijalka demokratske stranke z namenom razbijati in trgati vrste jugoslovanske muslimanske organizacije. Imela je svoj list «Glas Težaka», ki je po volilnem porazu takoj zaspal ter pride v kratkem zopet na svetlo. S tem bodo v Bosni tri muslimanske stranke: opozicijska dr. Spahe, vladna muslimanskih ministrov in pa ta demokratski privesek.

Črna gora oficijelno izginila z zemljevida Evrope. Veleposlaniška konferenca v Parizu je te dni določila, da je Črna gora izza leta 1919 bistveni del Jugoslavije.

Po svetu.

Romunski umik. Romunska vlada je dala objaviti v pariškem «Tempsu» sledeče poročilo poslanca Pinata o stanju v Dobrudži glede vpadov bolgarskih komitajev: «Od leta 1918. do 16. maja leta 1922., ko je bilo obsedeno stanje v Dobrudži ukinjeno, nikakor ni bilo v Dobrudži takega miru kot danes. Temu poročilu nasprotujoče vesti širijo samo take osebe, ki si žele ponovno razglasitev obsednega stanja, da bi mogli ložje ropati». — Izgleda, da se krščanski socialci vsak čas sprejemo izmuzniti izpred sodišča Zveze narodov, česar pa naša vlada ni zadel.

Bivšega prefekta policije Čukleva v Sofiji so neznanici minuli teden ubili pred njegovim stanovanjem.

Bolgarskega premoža se je izkopal v minulem mesecu in sicer v Rudniku 1987 ton, a v rudnikih Marica in Bobov-dol pa dnevno po 40—50 ton.

Konsum tobaka v Bolgariji. Tekom meseca majnika se je prodalo 386.684 kg tobaka, od tega se je prodalo samo za cigarete 129.042 kg tobaka.

Kongres bolgarskih «Junakov». Bolgarska telovadna društva «Junak» so imela minuli teden v Tirnovu svoj kongres.

Kongres bolgarske duhovščine se vrši v Sofiji dne 24. t. m.

Strokovno gibanje rudarjev na Češkem. Na državni konferenci rudarjev na Češkem so razpravljali o želji krščansko-socialnih strokovnih organizacij za sprejem v koalicio treh rudarskih zvez. Soglasno so sklenili, da se krščanski socialci vsak čas sprejemo kot osebe, ne more se pa sprejeti krščansko-socialne strokovne zveze in morebitnih drugih zvez, ki bi slučajno nastale.

Reparacijska komisija za moratorij Nemčiji. Na seji reparacijske komisije je prodrli angleški predlog moratorija Nemčiji za dobo treh let. Celo belgijski delegati so se priključili angleškemu predlogu in — Francija je ostala v svojih zahtevah osamljena proti soglasni večini.

Tajništvo za varstvo narodnih manjšin. Zveza narodov bo ustanovila v naši državi, v Romuniji in na Češkem posebna tajništva za varstvo narodnih manjšin. Tajništva bodo sprejemala razne pritožbe in jih oddajala Zvezi narodov. Načelniki tajništev bodo nevtralnici, kot izvedenci pa bodo poslovali v enakem številu zastopniki narodnih manjšin in predstavniki državnih oblasti.

Smernice madžarskega ministra za trgovino in industrijo. V zadnji seji narodne skupščine je trgovinski minister Valko podal smernice svojega programa. Povdaril je važnost gospodarskih zvez s sosednimi državami, povzdigi produkcije in zopetno upeljavo trgovinske svobode. Minister Valko je izjavil, da Madžarska trenutno ne more računati na inozemska posojila; obnoviti se bo morala s pomočjo lastnih sil, saj ji v tem pogledu predpogojev ne primanjkuje.

Novi poslanik Nemčije v Moskvi. «Berliner Zeitung am Mittag» doznava, da bo admiral von Hintze v kratkem imenovan za poslanika nemške republike v Moskvi. Moskva je na to kandidaturo rade volje pristala.

Irski boji za republiko. Iz Dublina poročajo, da je bila v Corku, kjer se de Valera trenutno nahaja, proklamirana republika. V bitkah proti republikanskim vstašem je bilo 94 oseb ubitih, 390 pa ranjenih. Barton, kontrahent pogodbe, sklenjene v Downing Streetu, ki je bil na povelje Michaela Collin-a aretiran, je z dvanajstimi drugimi političnimi krivci zbežal iz zapora.

Beleške

Brošura proti posojilu ameriških bankirjev. Bivši narodni poslanec demokratske stranke baron Josip Rajačić je spisal brošuro o našem zunanjem posojilu, roče narodne poslance, naj zavarujejo narod pred poraznimi posledicami te kupčije. Pisec kritizira finančnega ministra ter pravi, da je to posojilo «ugovor in korist posojilodajalcev, ugovor, ki po svoji situaciji ni prav nič drugega kot žalostna kapitulacija države brez vsake potrebe in brez vseh razlogov pred do včeraj nepoznanimi osebami.» Dva in pol meseca se je prikrivalo pred javnostjo vse, kar je v zvezi s posojilom. Brošura prinaša tudi račune in tabele raznih pogojev, kako bi država od prvega posojilnega obroka, ki je določen na 30 milijonov din., prejela efektivno samo 26,025.000 dolarjev, zato bi pa skozi 40 let plačala na obrestih in amortizacijah — 91,200.000 dolarjev. Drugi obrok za zgradbo železnice, ki znaša baje 70,000.000 dolarjev, bi v resnici iznašal, oziroma država bi v resnici sprejela le samo 46,454.000 dolarjev, na obrestih bi pa plačala — 286,540.000 dolarjev. Torej, država bi od 100milijonskega posojila dobila za prvi in drugi obrok 72,479.000 dolarjev, izplačala bi pa v 40 letih 377,740.000 dolarjev. — Belgrajski «presburo» je prinesel vest, da bo Rajačić tožen radi nekkih napadov in očitaj na osebo finanč-

nega ministra, glede stvari same pa — niti besedice, podatki Rajačićeve brošure bodo torej glede posojila, pogojev in posledic točni.

Pogoji narodnega edinstva. «Balkan» piše: Vsak Srbičan stremi za tem, da živi v edinstvu in v bratski ravnopravnosti s Hrvati ter Slovenci kot čisto svoboden tej kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev pod skupno in edino vladno v Beogradu, z jednim parlamentom v Beogradu in z dinastijo Karadjordjevičev na čelu. Ako bi pa vlada ne bila v Beogradu, parlament ne v Beogradu in ne Karadjordjeviči na čelu kraljevine, bi Srbičanci ne bili za bratsko edinstvo. Jedilnega lista o pogojih narodnega edinstva ravnokar omenjenega kalibra je zmožen samo beograjski «Balkan».

Policajdemokratje v pravi luči. V finančnem ministrstvu je bilo lansko leto sprejetih okoli 50 uradnikov, ki so dovršili davčno šolo. Ko so ti uradniki prišli v urad, pride takoj prve dni njihov šef s polo papirja in prosi te uradnike, da podpišejo izjavo, da stopjo v demokratsko stranko. To je delal najrajš šef, pozneje pa tudi nek Črnogorec dijak istotako v finančnem ministrstvu. Nekateri so podpisali, ker so se bali, da bi sicer izgubili svojo službo. Tistih pa, ki te izjave niso hoteli podpisati, niso hoteli sprejeti definitivno v državno službo, ampak so jim sedaj zapretili, če ne pristopijo k demokratski stranki, da jih vržejo iz službe v finančnem ministrstvu. Če se tako dela že v ministrstvih, kako se pa dela šele v drugih krajih izven naše centrale!

Dnevne novice.

Katoliški shod v Središču je kljub nagajivemu vremenu vreden biser v vencu letošnjih taborov katoliškega gibanja na bivšem Štajerskem. Že na predvečer, v soboto, dne 15. t. m., sta najbližja okolica in Središče z navdušenjem sodelovala na pripravah za nedeljsko slavnost. Ob godbi in veselem petju se je zažgal mogočen kres, ob katerem je govoril č. g. kaplan Erklavec iz Središča. Drugi dan že zgodaj v jutro so prihajali zborovalci peš in na okrašenih vozovih v Središče. Zelo lep je bil posebno sprejem zborovalcev, ki so prišli z vlakom v Središče. V dolgem sprevedu, ki se je razvil od postaje v trg, so korakale ponosne čete Orlov in Orlic (bilo jih je do 400 v krojih) ob sviranju dveh godb, za njimi pa dolge vrste ljudstva. Na prostranem trgu se je nato zbralo več kot 6000 ljudi. Č. g. kaplan Živortnik iz Magdalene (Maribor) je imel krasen cerkveni govor o kat. veri in Cerkvi. Po sv. maši pred podružnično cerkvijo se je nato začelo zborovanje. Že med govorom g. prof. Vesenjaka o kat. vzgoji in šoli so začele padati po samezne deževne kapljice. Ker se je nato vtila prepotrebna ploha, se je zborovanje prekinilo in se nadaljevalo, ko je zopet posijalo solnce. V temperamentnem govoru je č. g. p. Pavel iz Maribora oertal potrebo in pomen kat. mladinskih organizacij, g. posl. Žebot pa je govoril o kat. načelih v javnem življenju. Ko je končno č. g. dr. Jerovšek povdaril potrebo razširjenja kat. časopisja in trebljenje protiverskega tiska, je predsednik zaključil zborovanje. Nato je č. g. dr. Jerovšek izvršil s primernim nagovorom blagoslovitev novega — Društvenega doma. Popoldne se je na lepo okrašenem telovadišču vršila javna orlovska telovadba, katero je nekoliko motilo deževno vreme. Nastop članov in nato članic pri prostih vajah je mnogoštevilnim gledalcem zelo ugajal. Istotako tudi vaje na orodju. Po telovadbi se je razvila lepa priprosta zabava na telovadišču in v Društvenem domu do odhoda večernega vlaka. Pohvalno je omeniti tudi lepo število sosednih bratov Hrvatov s svojimi voditelji. Vsa prireditelj je prav lepo in vsestransko uspela brez kakršnegakoli incidenta.

Pomotoma je «Slovenski Gospodar» poročal v zadnji številki, da se vršijo shodi v Spodnji in Gornji Polskavi ter v Framu v nedeljo, dne 23. julija. Vsi trije shodi se vršijo zadnjo nedeljo, dne 30. julija in sicer v Spodnji Polskavi po rani, v Gornji Polskavi po pozni maši in v Framu po večernicah. Na shodih poroča g. posl. Žebot.

Na kat. shodu pri Sv. Treh Kraljih v Slov. goricah dne 23. t. m. govorita poslanec Ivan Roškar in profesor Vesenjaka.

V Konjicah govorijo na kat. shodu dne 23. t. m.: sodni svetnik dr. Lavrenčič, nar. poslanec Fr. Žebot, mladinski organizator br. Basaj in urednik Smodej.

Gg. bogoslovci, ki se nameravajo udeležiti socialnega tečaja na gori Oljki (28.—31. avgusta), naj se do dne 1. avgusta prijavijo tajništvu Slov. kršč.-soc. zveze v Celju, hotel Beli vol.

Zborovanje SLS za Celje se vrši dne 20. t. m. pri «Belem volu» ob 8. uri zvečer. O mestnem proračunu poroča dr. Ogrizek, o političnem položaju pa strankin tajnik.

Dr. Niko Županič — državni svetnik. Beograjska «Tribuna» poroča, da nameravajo radikali kot svojega slovenskega zastopnika predlagati za državnega svetnika g. dr. Niko Županiča. — Kdor pozna g. dr. Županiča in njegove zveze s «Tribuno», temu ni težko uganiti tudi osebo, ki je sprožila ta predlog v «Tribuni». Sicer nimamo ničesar proti temu, če mu radikali nagradijo njegovo službo s kakim masno plačanim mestom iz svojega. Nismo pa niti najmanj voljni priznati za stovskega zastopnika gospoda, kateremu je javno v obraz vržen malo časten očetek in ki je sam izjavil svojčas, da se slovenščine nikdar ne bo posluževal. Kar pa tiče članstva Jugoslovanskega odbora, bodi rečeno samo to, da je to članstvo bilo samo na papirju. Vzrok iz milosti zamolčimo. In koj se oglasi jih sto, le ta nas zastopal ne bo!

«Narod» in «Jutro» sta si izza zadnjega JDS zbora zaupnikov v Ljubljani ljuto v laseh. «Narod» razgreba

v noticah in člankih dr. Kukovec—Žerjavove zakulisne mahinacije v stranki, ki so bile doslej prikrite javnosti. «Narod» od 15. t. m. objavlja, da je predlagal dr. Kukovec na ljubljanskem zaupniškem sestanku izključitev dr. Ravniharja in dr. Trillerja iz demokratske stranke. Predlog dr. Kukovca je komaj potlačil prof. Reisner. Na dr. Kukovcu se še bo izpolnil slovenski pregovor, ki pravi: Ti očeta do praga, sin tebe čez prag!

Zmaga SLS pri dopolnitnih občinskih volitvah v Dolu pri Hrastniku. Dne 9. t. m. so se vršile dopolnilne volitve v občinski odbor za pet razvedljajevih komunističnih odborniških mest. Vseh oddanih glasov je bilo 115. Dobili so SLS 78 glasov (3 odbornike), JDS 30 glasov (1 odbornika), JSDS 27 glasov (1 odbornika).

Železniški promet na progji Murska Sobota—Hodoš se zopet otvori in bo vozil vlak za enkrat dvakrat na teden. Otvoritev ravnokar omenjenega prometa je zasluga poslanca dr. Hohnjeca.

Demokrati po demokratih. (Dopis iz Marenberga). V «Slov. Narodu» napadajo naši naprednjaki svojega demokratskega župana Ivana Predan, ker je k proslavi Vidovega dne povabil tukajšnje Nemce in sicer v njihovem jeziku. Ne čudimo se županu samemu, čudimo se le tem inteligentom, ki ga napadajo, ker se je ravnal le po njihovem vzgledu. Prav po receptu nadučiteljevem, ki je že vedno vabil Nemce v nemškem jeziku, na primer k sodelovanju pri šolarski kuhinji, k slovenskemu tečaju za Nemce, ki v gotovi družbi prav rad švabčari, četudi bi tam ne bilo ravno potrebno in ki je baje svojčas užival celo Südmarkino podporo; čisto po receptu našega sodnika, ki sicer hoče igrati med tukajšnjimi Slovenci prve gosli, v svoji družini pa govori izključno le nemški in ne kaže niti najmanjše volje, to vsaj polagoma odpraviti. Njegova milostljiva vedno povdarja, da slovensko se učiti se ne izplača. To v informacijo onim, ki se jim po gotovih časnih vsiljuje mnenje, da je večnih neuspehov tukajšnjih narodnjakov kriva duhovščina. Moško to ravno ni, če tat zbeži in kliče: Primate tatu! (Opomba uredništva: Dobro in javno je znano delovanje duhovščine, kakor po prevratu sem nastavljeni svetne gospoda v Dravski dolini. Nemci se v pest smejiyo nad sedanjo slovensko družbo in se pridno opomagajo gospodarsko in politično. Žalostna nam majka!)

Na naslov orožniškega poveljstva. Takoj po naši ponesrečeni vojni akciji na Koroškem je pustilo takratno obmejno poveljstvo pobrati orožje po Dravski dolini, osobito po obmejnih občinah. Orožništvo je pobralo samokrese ter lovske puške ter bi se bilo moralo oddati to orožje vojaški oblasti v Maribor. Lastniki orožja še do danes niso dobili nazaj in ga zaman zahtevajo od vojaške oblasti, ki pravi, da orožja sploh ni prevzela. Veliko poštenih in naši državi udanih kmetov je znatno oškodovanih vsled odvzema lovskih pušk. O lovskih puškah, ki so bile odvzete na Remšniku, se govori, da jih je prodalo takratno marenberško orožništvo tako pod roko raznim lovcem v dolini. Za celo zadevo se bomo zanimali in postrežemo orožniškemu poveljstvu z imeni, da stvar preišče, kaznuje krivce in vrne pravim posestnikom orožje, osobito lovske puške, ki so pri sedanjih draginji dragocenost.

Graničarsko divjaštvo, o katerem je poročal «Slov. Gospodar», je uničilo nadebudno otroško življenje v Ceršaku. Strojniku tamošnje tovarne za lepenke zbolil nenadoma zelo nevarno otrok, rešiti ga more le še nujna zdravniška pomoč, na naši strani pa ni zdravnika blizu in na razpolago, od one strani pa bi takoj lahko pomagal zdravnik iz Strass-a. Zdravnik pride, ima celo «prolazno» dovoljenje, divji, brezobzirni graničarji ga pa ne pustijo čez most. Na tej strani umira otrok, zdravnik stoji na drugem kraju mosta, divjaški graničarji vmes pa v svojem divjaškem azijskem atavizmu nočejo upoštevati ne pravilno sestavljene «propustnice», ne nevarnosti za otrokovo življenje in obup staršev. — Otrok je moral brez pomoči umreti in tako je ta smrt nov list v proslavljenem vencu naše državotvorne zaščite. Če bi slučajno tovarna v Ceršaku ali pa ona na Sladki gori gorela, bi divji graničarji menda krog ognja plesali, ter gasilce od one strani podili nazaj.

II. ljubljanski veliki sejm 1922. Ministrstvo pošte in brzojava v Beogradu je dovolilo uporabo pisemskih reklamnih znamk. Reklamne znamke Ljubljanskega velesejma so zelo lično izdelane in sicer v več jezikih: slovensko, hrvatsko, srbsko (cirilica), francosko, češko in nemško. Vsa ona cenjena podjetja, katera se jim nameravajo posluževati, naj zahtevajo takoj v uradu Ljubljanskega velesejma število in v katerem jeziku, da se jim dološljejo brezplačno. Trgovci in obrtniki, prijavite svojo udeležbo kot razstavljalci na Ljubljanskem velesejmu takoj, ker je samo še nekaj kvadr. metrov prostora na razpolago. Opozarjamo, da ne bomo došle prijave vsled pomanjkanja prostora žal ne bomo zamoli več sprejemati. To velja posebno onim zamudnikom, kateri so že lansko leto prišli s svojo prijavo zadnjih 14 dni pred otvoritvijo sejma, nadlegovali po več dni sejmski urad, kateri jim pa ni mogel dodeliti niti najmanjšega prostora več.

Lep primer javnega reda. Zagrebški «Hrvat» opisuje taborišče istrskih in primorskih beguncev. Naselili so se po barakah Ciglarne, kdo se za njih briga, kaj delajo, to nikdo ne ve. Mnogi od teh beguncev smatrajo gostoljubje Zagreba po svoje. Po ves dan sedijo žene, možki in otroci ob cesti, ki vodi proti južnemu kolo-dvoru ter čakajo na vozove, ki prevažajo živež, drva itd. Otroci se motajo zadaj krog vozov, da jih voznik ne opazi, spenjajo se na vozove, vlečejo raz njih razne stvari ter jih pomečejo na cesto, kjer starejši vse poberejo ter odnesejo v barake, da si to kot plen razdele. Ograjo, ki bi danes stala velike svote, so že davno požgali in razmetali. Ti ljudje so si nabavili tudi koze,

ker jih pa nimajo s čim krmiti, režejo veje po mestnih nasadih, listje pojedjo koze, stebila pa služijo za kurjavo. Pisec se je bil obrnil na policijo, tu je pa zvedel, da ni ljudi na razpolago, da bi napravili red ter preprečili upoštevanje nasadov. Tako torej, za vsako politično malenkost se mobilizira cela legija policajev, petdesetorice spremljajo po enega državotvorca ter čuvajo njegove dragoceni mir, ni pa dvojice na razpolago, da bi videla, kaj se godi krog begunskih barak.

Zopet ena pristna jugoslovanska. V naši državi bodo v najkrajšem času upeljali novo vrsto žandarja, ki se bodo imenovali šumska žandarmerija. Ti šumski orožniki bodo dodeljeni kot pomočniki in čuvaji lovarjev državnih gozdov. Te dni bo razpisan natečaj za sprejem teh šumskih orožnikov, ki bodo pribežališče temnih elementov vseh kalibrov.

Nova žrtev jugofašistov v Zagrebu. V noči od petka na soboto je padla spet ena žrtev pod divjaško roko jugofašistov — naših «nacionalnih omladincev». Na Naenkrat se je začel klic: «Napred jugoslovansko omladivati meščane in prišlo je do pretepa. Dva nasprotnika, ki sta se kofutala, je policija končno le odvedla. Naenkrat se je začel klic: «Napred jugoslovanska omladino!» — in sledile so psovke na Hrvate, «hrvatsko mater, boga itd. Navzoči so dobro videli, da neki Šipušič grozi z revolverjem in da se je zagnal v nekega trgovca iz Osjeka. Začuli so se klici po policiji, pa zaman. Vse to je mirno opazoval Rudolf Rožič, ugleden zagrebški meščan in športnik ter proti okoli stojčim še pomirjevalno dejal, saj ne bo nič, saj ne bo streljal. Ko so fašisti Šipušiču iztrgali stol, ki ga je zavijtel iz kavarniške terase, je padlo nekaj strelov zaporedoma — in kot žrtev se je zgrudil smrtno zadet mirni Rožič. Sedaj se le je prišla policija ter od vseh strani kot krivca označenega Šipušiča odvedla. Ta je med tem revolver odvrget, na policiji se je pa zaklinjal na ime kralja, kazal na neki jugoslovanski znak, usodepolne strele pa zanikal. Ta dogodek je izzval splošno ogorčenje, pozivajo se oblasti, naj razzenejo fašiste, sicer se bodo — mirni državljani sami organizirali v obrambo.

Atentatorja Stejiča bodo prestestili. Te dni bodo naznanili Stejiču, da ga je kralj pomilostil na 20 let ječe. Po naznanilu pomilostitve bodo Stejiča z drugimi obsojenimi komunisti prepeljali iz beograjskih zaporov v Mitrovico, kjer bi naj presedel kazen.

Velika nesreča v Štipu. Ne daleč od mesta Štip je našla obitelj Naziv Demir Mehmedoviča granato, katera je romala pri ogledovanju iz roke v roko. Pri tej priiliki se je granata razpočila ter ubila tri člane družine. Velik požar v Skoplju. V Skoplju je zgorela tvornica M. Lazara. Škoda je ogromna in domnevajo, da je bil ogenj podtaknjen.

Odličen radikalni advokat suspendiran. V Velikem Bečkereku je suspendiran advokat dr. Jovan Mihajlovič, ki je zavzemal odlično mesto med tamošnjimi radikali. Sodišče je prisodilo Mihajloviču dve meseca zapora.

Setve v Vojvodini. Po Vojvodini je posejane pšenice 450.000 hektarjev, ječmena 26.000, rži 7.500, ovsna 15.000 lana 560 in maka 35 hektarjev.

Razbojniški napad na cesti. Te dni so se vračali seljaki po cesti Čačak—Požega proti domu. Pri gozdniču tik ceste so kmetje postali, da se nekoliko odpočijejo. Predno pa so nadaljevali svojo pot, pridrivita iz šume nad nje dva nepoznana razbojnika z revolverji in bodali. Eden od seljakov je ranjen iz samokresa, druge pa sta tolovaja oropala denarja ter pobegnili.

Z Albanijo smo zvezani potom brzjava. Ministrstvo sabračaja je vzpostavilo brzjavno vez med nami in Albanijo s tem, da je spojilo Cetinje s Skadrom.

Iz Ormoža.

Po toči je prepozno zvoniti. (Dopis iz Ormoža.) — Odgovor «Taboru» na zavijanja, da je bivši gerent okrajnega zastopa g. Franc Hanželič sokriv poneverbe pri Kmetijski podružnici in okrajnem zastopu. Najprvo

konstatiramo, da je bil Vojtek Otorepec zaupnik in takorekoč desna roka podružničnega načelnika g. dr. Streleca in blagajnika g. dr. Lašiča, pa tudi načelnika Zveze podružnic g. L. Petovarja. Ti sicer vse časti vred ni gospodje pa sami priznajo, da niso bili nikdar klerikalci in nikdar ne bodo. Njih zaupnik g. Vojtek Otorepec je opravljal zraven tajništva pri okrajnem zastopu tudi tajništvo demokratske stranke za ormoški okraj. Če bi si kak klerikalec, recimo g. Hanželič, le dovolil kako opazko glede g. Vojteka Otorepeca, da njegovo poslovanje ni v redu, bi takoj v taboru demokratov izbruhnil požar. V slučaju kake tožbe pa bi bil g. Vojtek nedolžnim spoznan, kot svoječasn g. dr. Lašič. G. Hanželič ne zadene pač nobena krivda. Od kmeta, ki je preobložen z drugim delom, se ne more zahtevati, da kot gerent okrajnega zastopa opravlja tudi posle načelnika in blagajnika Kmetijske podružnice, ker k temu poslovanju ni bil nikdar pooblaščen. V okrajnem zastopu imajo klerikalci sicer večino, a prvo besedo pa demokrati, kot je to že povsod njih navada, da se porivajo v ospredje. Do aretacije pa ni bilo slišati od njih nobene pritožbe radi tajnika Vojteka Otorepeca, čeravno so ravno oni (demokrati) imeli Vojteka — vsak dan v vsaji sredini in so torej imeli najlepšo priliko ga opazovati, kaj da dela! Izven načelnika in blagajnika zadene krivda na poneverbi v veliki meri pač dopisnika, ki je sprejemal in nakazoval podružnični denar. Je imel najlepšo priliko vso lumparijo pravčasno odkriti in zatreti. Tega pa ni storil in g. Kamenarovič pa ne more vsega nadzirati. Seveda, ko so se oglasili klerikalci in se je bilo bati, da lumparijo sami odkrijejo, so gospodje demokrati odmah znali, da je Vojtek defraudant. Saj so imeli v rokah vso gospodarstvo in denarne posle so vodili sami. Dopisnik, povej, kam je izginila galica 2500 kg? Če se ni v Ormožu še enkrat kmetom za drag denar prodala, kje je potem? — Gospodje demokrati pa nikdar niso krivili! Vsa krivda zadene klerikalne priganjače in slaboumnega penzionista, ki pravi, da je najbolje, če rekvirira patentirane možgane demokratskega dopisnika «Migeca»!

Iz Maribora.

Nemški Kasinoverein v Mariboru je vlada razpustila. Radi tega pripade vse premoženje mestni občini, ki ga naj obrne v isti namen, kakor se je rabilo poprej. Gotovo se bodo «Kasinoti» zoper razpust društva pritožili, pa ne bo nič pomagalo.

Trgovska šola je v Mariboru zasigurana. Občina ji je odstopila za 10 let celo drugo nadstropje v svojem splotju na Zrinjskem trgu. Ministrstvo za trgovino se ob veže, da bo v teh prostorih vzdrževalo le trgovsko šolo in da bo te prostore tudi vzdrževalo. V 10 letih bi država lahko postavila lastno poslopje za to šolo, pa tudi za druge potrebne zavode. Voglarjevo nepotrebno žensko učiteljske je seveda definitivno vrženo na cesto. Sicer pa demokrati lahko izposlujejo v Beogradu, da vlada postavi poslopje za Voglarjevo univerzo.

Centralni šolski vrt bi rad imel višji šolski svet v Mariboru, kjer bi se otroci poučevali v vrtnarstvu. Občinski svet pa pravi, da bi tak vrt bil čisto lep, a je nemogoče ga napraviti za 10 šol. Biti bi moral v sredini mesta, vzdrževanje bi stalo ogromne svote, dohodkov pa bi ne imel nič, ker bi se pridelki razdelili med otroke. Občinski svet je bil mnenja, naj se napravijo po mestnih šolah raje šolske delavnice za pouk o obrtništvu.

Zadružni Gospodarski banki v Mariboru proda občinski svet še 50 kv. m zemlje, da more postaviti svoje poslopje. S tem pride poslopje na eni strani še dalje na cesto. Z delom se je danes že pričelo in bo hiša najbrž še letos pod streho.

Državna realka bi rada imela še 4 sobe za šolske potrebe in uboga občina naj bi jih dala. Čudno je, da šolska urava za prostore niti ne prosi, temveč občini naravnost zapove, da naj vrže meščansko šolo iz dveh sob in iste sobe da realki. Občinski svet pa je bil mnenja, da mora občini

na v prvi vrsti skrbeti za ljudske in svoje meščanske šole, za realko pa naj skrbi država, zato ne odstopi realki v bene sobe. Sploh občina ni obvezanaskrbeti realki za učne sobe, ker je dootično pogodbo država sama razdrla s tem, da je odpravila šolnino.

Malo več snage zahteva občinski svet od trgovcev in branjev na trgu. Trgovci ne smejo več kazati moke in drugih živil v vrečah zunaj trgovine ali ob vhodu, ker postanejo živila nesnažna. Isto velja za stalne branjeve, ki morajo imeti živilske predmete pod steklom, da se ne bodo pasle muhe po njih. Dobro, samo če se bo izvršilo.

Jajca za Božič je ponudila tvrdka Mathenis in Zupac mestni občini komad po 5.10 K. Ta ponudba se sprejme v obč. svetu, ker jajca že zdaj več stanejo, kaj še le bo v decembru!

Čudno postopanje. V Linhartovi ulici ob železniški progi, tam kjer se cepi koroška železnica od glavne proga, postavlja tvrdka «Danica» velike kotle. Ker bi socialdemokratski občinski svetniki bili radi izvedeli, zakaj bodo ti kotli, so vprašali župana za pojasnilo. Župan sam pa tudi tem ni vedel nič. Končno so nekateri drugi svetniki zadevo pojasnili, da se bo tam shranjeval in baje tudi čistil bencin, petrolej in drugo olje. Bencin je pa nevarna stvar, ki nikakor ne spada v sredino mesta, zato se v Linhartovi ulici ne bo shranjeval, tem manj, ker «Danica» sploh nikogar ni prosila za dovoljenje, da bi imela v Linhartovi ulici — preganjati temo z bencinom in petrolejem. Gospod župan Grčar obljubi, da bo ti predzrni «Danici» pošteno posvetil, ker se tako malo briga za stavbene predpise.

Med Olepševalnim društvom in občino dozdej razmerje ni bilo zadostno označeno in določeno. Treba je to natančno urediti. Občinski svet sklene, da se napravi med obema dobra pogodba, ki bo natančno določila pravice in pa dolžnosti Olepševalnega društva. V to svrhu se izvoli poseben odsek.

Občni zbor mariborskega Orla. V petek, dne 14. t. m. zvečer se je vršil v društvenih prostorih občini zbor mariborskega orlovskega odseka. Predsedstvo je vodil podpredsednik br. Stancer. Poročilo starega odbora je bilo od članstva soglasno sprejeto in se mu je izrekel absolutorij z vsemi glasovi. Nato se je vršila volitev novega odbora, ki je sestavljen takole: br. Fran Radešček, predsednik; br. Ljudovik Stancer, podpredsednik; br. Drago Tratnik, tajnik; br. Fran Malešič, blagajnik; in br. Smrdelj, gospodar. Za načelnika je bil izvoljen br. France Kramberger, za podnačelnika pa br. Vebler. Bog živil!

Obsojen radi 1. maja. Pred tukajšnjim sodiščem je bil pred par dnevi obsojen Fran Budja, ker je na 1. maja nagovarjal delavce pri stavbni tvrdki Spes k praznovanju — po zakonu o zaščiti države na 14 dni zapora. To je višek, v parlamentu se je dovolj govorilo o 1. maju kot prazniku dela, tu pa sodnja obsoja človeka, ki je storil to, kar ves režimski aparat v okrnjenem parlamentu ni mogel preprečiti. Ali je pri mariborski sodnji kdo, ki je bolj režimski od same vladne večine?

Vinski patrijotizem in vinsko ogrčenje se posebno drastično kaže pri nedeljskih izletniških vlakih v Limbužu in v Rušah. Tako se je pred kratkim na ruški postaji hudo rrazburil neki delavec iz mariborske železniške delavnice, drugače zelo miren in pohleven fant, ker so ga nekako odpravili pri oddaji vozniških listkov. Močno vino, zavžito v obilni meri in proti navadi, ga je tako prevzelo in razvnelo, da je glasno psoval in med kletvice vpletel tudi besedo Jugoslavija. To čujeta dva mariborska visoka gospoda, ki sta bila istakot ali pa še bolj pijana, — moč redno in obilno zavžitega alkohola udari v patrijotične žile, fanta pograbi, ga mikastita, končno pa pozoveta orožnika, naj ga aretira. Orožnik je bil seveda trezen ter ni izpolnil te vinsko-patrijotične gosposke zapovedi in fanta samo zapisal. Iz tega primera se vidi na eni strani, kako deluje vino, na drugi strani pa škandalozna in krivična dvojna mera, ki se je pri nas udomačila. Iz siromaka, če se enkrat proti navadi in mogoče na prazen želodec napije, hočejo na vsak način napraviti nekakega zločinca, izpadov redno pijane gosposde pa nikdo ne obsoja, pijanost te vrste se tolerira in njeni izgredi se celo prikrivajo. Onim, ki bi hoteli iz pijanega psovanja tega fanta napraviti kako afero, priporočamo, da si ogle-

LISTER.

GLADIATORJI.

(125. nadaljevanje.)

Pa vkljub temu zunanjemu miru je bil njegov duh skrajno zaposlen.

Vsak človek doživi ternutke, ko se mu vrača preteklost pred njegov spomin, dan za dnem, dogodek za dogodkom, v jasnih, živih barvah, kakor resnična sedanjost. Pred važnim preobratom v našem življenju, ko se podira stara stavba, ki smo jo zidali celo življenje — takrat se nam zbudi ta zmožnost in mi preživljamo kakor v sanjah še enkrat vse naše življenje.

V zadnjih par dnevih se je tudi Viteliju utrdilo prepričanje, da je njegova krona v nevarnosti, tisto noč je celo videl in slišal dovolj, da bi se moral tresti za življenje, — vkljub temu se ni smelo prav nič izpremeniti običajno življenje v palači in celo ko je Primus, uspešni general Vepazianov, zasedel rimska predmestja, ni Vitelij izdal drugega povelja, ko naj mu prinesejo še več vina —

Nocoj je moral jasno spoznati, da je vse izgubljeno. — Toda večerja, ki je k njej sedel s svojimi izbranimi prijatelji-eunuhi, ni smela biti manj izborna ko po navadi, vino je teklo v izobilju, cesar je jedel čez vse mere in ko ni mogel več, je šel, da počiva svoje običajne pol urice v popolnem miru, in ni si dal motiti važnega posla prebave niti od dejstva, da bo še pred polnočjo sovražnik zasedel njegova lastna vrata.

Toda kakor svareč opomin bližnjega konca se je dvignil sprevod njegovega življenja in šel mimo njegovih

polzaprtih oči.

Kako prazno, ničevno je bilo to življenje pijanega požeruha, ki je bil spreten dovolj, da je pograbil za krono, ki mu jo je slučaj vrgel v naročje, ki pa si je priznal, da nima moči, si jo obdržati na glavi, ko se stegujejo zanj nasilne roke. Slab in izmučen je bil, pa star še ni bil. — Komaj nekaj čez šestdeset let je štel, — pa kako življenje, polno nemira, polno hrupa in burnih doživljanj je ležalo pred njim!

Prokonzul je bil v Afriki, ljubljeneč štirih cesarjev, srečo je imel, da je vladal važno krajino v njihovo zadrževanje in jih znal ohraniti pri dobri volji. Tiberijev ovaduh je bil, priliznjeneč blaznega «božanstva» Kaligule, Mesalini je služil kot plašč za njene pregrehe, svetovalec je bil njenemu boječemu možu in končno je bil za Nerona vse kar je ta hotel, vozač, pevec, dvorni norc, parazit, in poleg vseh teh poslov si je ohranil še eno značilno lastnost, — bil je dovršen, premišljen pijanec in požeruh.

Kot bi bilo včeraj se mu zdi, da je metal kocke s Kludijem in zastavljal zemlje in hiše kakor zlato in bisere in izgubljal vse po vrsti v žep svojega cesarskega gospoda. Pa četudi si je moral za drage obresti izposojevati denar, je bil vendar bistroumen dovolj, da je vedel, kako si kupuje s tem cesarjevo naklonjenost.

Kakor včeraj se mu zdi da je bilo, ko je dirjal po prašnem cirkusu in spretno pustil Kaliguli, da ga je za pedenj prehitel. S tem je zagotovil zmago cesarju-dirkaču.

Kakor včeraj se mu zdi da je pel z Neronom in primerjal — znorelega — —cesarja-pevca in gledališkega igralca s sirenamami, ki zvaljajo mornarje v pogubo —

In sedaj bi naj vse to minilo? Ali bo res moral zapustiti cesarski škrlat in zlati prestol? Razkošne pojedine in rujno vino? — Stresel se je, ko je pomislil na

škorjo trdega črnega kruha in na vrč vode. Ne, — hujše ko to ga čaka! Ali je še bilo varno njegovo življenje? Večkrat je že gledal smrti v oči. Kateri Rimljan ji še ni —! Toda tudi takrat, na bojnem polju, ko je bil odet s škrlatom in je imel meč v roki in ščit, tudi takrat se mu je zdela grda in zoprna.

Pa spomnil se je na svoje Germane. Zvesti so mu bili. —

Zaupanje se mu je vrnilo. Vojščak se je zbudil v njem in zdelo se mu je, da bi bli zmožen, se postaviti na čelo teh modrookih velikarov in planiti z njimi sredi med sovražnika in umreti kakor vojščak, kakor junak —

Skočil je na noge, pograbil za orožje, ki je viselo kot okrasje na steni —

Pa slabotni udje so se onemogli sesedli, preobjedeno telo je zahtevalo svoje pravice in brez moči je zdrknil nazaj na divan. —

Tako ga je našel Eška, ko je brezobzirno planil v sobo.

Vitelij je vstal. Manj je bil vznemirjen ko iznenaden. Britanec se je vrgel na kolena predenj in se dotaknil roba njegove obleke.

«Niti trenutka se ne sme izgubiti!» je dejal. «Sedaj le napadajo vrata! Straža se je umaknila! Prepozno je za odpor! Pa cesar se bo še rešil, ako se zaupa manil!»

Vznemirjen je pogledal cesar krog sebe.

Krik je zadonel iz vrtov, topot nog in žvenket orožja. Eška je vedel, to so gladiatorji — Ce pridejo v palačo, krvoločni kakršni so bili, nobenega usmiljenja ne bodo poznali.

«Nužno potrebno je, da se cesar preobleče v suznjač je silil Eška. »Na stotine zapuščajo suznji palačo. Ako obleče cesar priprosto suznjsko obleko in gre z menoj, mu pokazem pot in ga rešim in Placid bo našel prazno sobo —«

